

Илази два пута
у мјесецу

Цијена за Аустро-Угарску: на годину К 2.40
на по године К 1.20
на четрт год. К — 60
За друге земље: на годину 4 круне. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
шћују, рачунају се је-
фтиније.

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу на уред-
ништво „Српског Коло
народног листа“. Руко-
писи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

ХРИСТОС ВАСКРС!

Тим се поздравом поздравља данас право-
славни свет, славећи онога великога мученика,
који је проповедао истинску науку, за њу стра-
дао, муке претрпео, на крст био разапет, умро
и васкрсао и он и наука његова. А он је учио,
да су сви људи једнаки, да су браћа, да треба

ресеји, учени дакле људи, јер је мрсио њихове
рачуне, гонио га је и мрзио и остали свет, јер
га није разумевао, у последњем су га се часу
одрицали и ученици његови, разбежали су се, а
Петар га се три пут одрекао, па ипак је Господ,
на крсту умирући, гласно рекао за мучиоце

„Пустите децу к мени, јер је њихово царство небеско“ (са иконе Уроша Предића).

љубити Бога и ближње своје као самога себе.
И ето, за тај је наук страдао и мученичком
смрћу умро онај, чије је срце само љубити
знало, и чија су уста само благосиљати умела.

Велик је наук његов био, велика је љубав
његова била, велике су биле и муке, које је
за то поднео. Гонили су га књижевници и фа-

своје: „Опрости им Боже, јер не знају шта
чине“.

Па ипак је његов наук победио. Велике
мисли, које је Христос проповедао, прихваћао
је људски род. Истина, далеко је време, када
ће се потпуно остварити и у живот ступити
његов наук, али многе су мисли његове већ до

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и послвије, да га читате.

данас у главном бар однеле победу. Слобода мишљења, једнакост људи, братство продиру све дубље и даље и доћи ће дан, када ће његов наук синуту у свој победи својој. Он није правио разлику између богаташа и сиромаша, угледног и неугледног човека, старога и младога, праведне је соколио, грешне на пут божји изводио. Тражио је чисту душу и чисто срце, па за то је и рекао, кад су неки децу гонили од њега: „Пустите децу к мени, јер је њихово царство небеско!“

Христос нам је показао, како за истину, за правду и добру мисао треба живети, па ако треба и умрети. Не плашити се ни мука ни смрти, па се до победе истине и правде мора доћи. То не треба нико да губи из вида, то не треба да пуштају из очију и синови и чланови српскога народа, који ће, истрајно се борећи за истину, правду и добро свога народа, радити само у духу онога великога мученика, Господа Исуса Христа, кога се данас сећају и Руси и Срби и Бугари и остали православни свет с речима:

Христос васкрс! Ваистину васкрс!

Српска повјест.

9.

Стеван Душан Силни.

(Краљевао од 1331.—1345; царевао од год. 1345.—1355.)

У прошлом броју описали смо у кратко ратове што их је Душан водио. Овдје ћемо рећи још коју и о осталом раду Душанову.

Најприје да кажемо колика је била Душанова држава. У царство Душаново спадале су ове садашње земље: краљевина Србија, Сријем, велики дио Босне, Херцеговина, велики дио Далмације, Црна Гора, Ст. Србија, Албанија, сва Мађедонија, један дио садашње кнежевине Бугарске и полак садашње краљевине Грчке. Ето толико је било српско цар-душаново царство. А осим тога краљ бугарски признавао је над собом врховну власт цара Душана. Осим Срба нешто у дијелу Босне, који није био под Душаном сви су Срби били сједињени у једну велику, моћну државу, а осим Срба било је ту још Грка и Бугара и Арнаута. Срби што сад живе по Хрватској и Славонији, Бачкој и Банату, нису онда били овдје, већ су се много касније доселили. Сложни Срби задавали су страх и трепет својим сусједима, па тако би било и данас, да се Срби сви сложе у једну државу.

Ту велику државу уредио је Душан најбоље, како се дало у оно вријеме. У земљи је

био ред и сигурност, трговина је цвјетала, народ се придизао и богатио, јер туђини нису за Душана проваљивали у српску државу. Године 1349. и 1354. дао је Душан земљи закон, који се зове „Душанов законик“. Није било много земаља у то доба, које су имале тако добро састављене законе. Тај закон је најбољи свједок, да је цар Душан био мудра глава и да је у Срба било у то доба паметних, учених глава, а да Срби нису били дивљаци, већ народ, прилично просвијећен и напредан.

Душан је знао да су великаши, властела српска увијек највише били криви српским невољама. Зато им је сасвим сабио роге у главу. Код њега су могли постигнути велику власт они, који су били ваљани, јунаци, па макар и не били од највишег рода и кољена.

Своју царевину раздијелио је на више дијелова, а у сваки поставио једног од најбољих војвода за свог намјесника. Од Душанових војвода и савјетника најпознатији су ови: Дејан, Оливер, Богдан, Прељуб, Срђ, Војихна, Вукашин, Угљеша, Гојко, Сениша. Таквим војводама дао је Душан приличну власт, сваком у свом крају.

Душан је добро рачунао. Те војводе, које је он подигао тако високо биће му захвалне, трсиће се још боље у жељи, да их он још више подигне у моћи и власти. Душан је мјерио људе по себи, па је држао да ће и онај цар, који послуже њега дође, бити тако чврсте мишице и држати на узди све своје подложнике, били они велика господа или не. У другу руку није Душан рачунао, да ће тако брзо умријети и оставити иза себе млађана сина у оно тешко доба, кад се Турчин спремао да из Азије рупи у Европу и сломи моћ српску.

Душан је одлучио да отме из слабих грчких руку Цариград и морске обале око њега, па да тако запријечи Турцима прелазак у Европу. Да је Душан остао жив, то би се и догодило и никад Турци не би ухватили чврстог корјена у Европи. Да је Душан дуже поживио, отео Цариград и још боље учврстио своју младу царевину па умро и оставио зрела сина, све би друкчије било. Ко би мислио, да ће он онако јак умријети од четрдесет и седам година.

Онако иза Душана остаде млађан син, војводе се отргоше од царевине и почеше сваки на своју руку радити, син Душанов Урош није био ни зрио ни онако гвоздене руке и воље човјек, да их украти, а Турци отеше од кукавних Грка неке градове на морској обали и чврсто коракнуше у Европу, па за кратко вријеме срушише мучну тековину Душанову. Али о том ћемо говорити други пут, а сад да рекнемо још шта о Душану.

Знамо да су скоро сви српски владари помагали школе, цркве, дизали болнице. Па како

то не би радио и Душан, који је имао још више новца и земаља. И Душан је дакле сипао новац зато, и под његовом се владом ширило знање међу Србима, учени српски калуђери писали су учене књиге, из којих и ми сада знамо како се у оно доба живјело и радило.

Народ је дао цару Душану надимак Силни због тога, што му је моћ и држава била велика. Сваки скоро народ имао је по једног или два славна владара, којима је народ из захвалности и поштовања дао име „велики“ или „силни“, „храбри“ или други какав надимак. И народ је осјећао моћ Душанову и дичио се њом, па га је зато и прозвао цар Душан Силни.

Али није Душан био само храбар и вјешт у уређивању своје царевине. Он је и друкчије био човјек паметан. У оно доба, кад је свака држава тешко чекала згоду, да удари на другу и да је уништи, знао је Душан не само мишицом већ и памећу одбити многи нападај. Мађари би и више пута ударали на Србе и сметали им, да Душан није умрио заварати католичког папу, па је папа сустезао Мађаре, надајући се, да ће православни Срби пријећи у католичку вјеру. Умрио је Душан спријатељити се и са моћном поморском државом мљетачком у Италији, која је имала грдно бродовље на мору, па су и због тог пријатељства српског и мљетачког Мађари много презали, а и Грци страховали. Душан моћан на суву, а Мљетци на води, на мору.

У својој држави дао је сваком народу и вјери једнако право, и сам је својим благом помагао и другим вјерама и црквама у својој држави.

Из свега се види да је Душан био најхрабрији, најмудрији и најзнаменитији владар српски. Под њим се Србија дигла до врхунца моћи и угледа, с њим је пала у гроб и моћ српског народа.

Смрт Јова Деспотовића.

Разбоље се Деспотовић Јово
У Сријему у тој земљи равној
У лијепу селу Купинову,
На смрт се је Јово разбољео,
Па дозивље слугу Милутина: 5
„Милутине, вјерна моја слуго!
„Ти упрегни коње у хинтове,
„Пак ти трчи, штогођ брже можеш,
„Крушедолу б'јелу манастиру,
„Те ми зовни мог рођеног брата, 10
„Мога брата, Максима владику,
„И кажи му, ништа не затаји,
„Да сам се ја на смрт разбољео;
„Пак оданде окрени хинтове,
„Трчи брже мјесту Беркасову, 15

„Те ми зовни моју стару мајку,
„Стару моју мајку Анђелију,
„Ал' њој немој право казивати,
„Да сам се ја на смрт разбољео, 20
„Већ јој кажи од мене поздравље,
„Да се за сад на војску опремам
„Преко мора за девет година,
„Па је зовем да ме благослови.“
То је слуга хитро послушао,
Те упреже коње у три реда, 25
Оде право дивну Крушедолу,
Те казује Максиму владици,
Да се Јово на смрт разбољео.
Пак оданле окрену хинтове,
Оде право мјесту Беркасову. 30
Те казује мајци Анђелији,
Да се Јово на војску опрема
Преко мора за девет година,
Пак је зове, да га благослови.
Вели њему мајка Анђелија: 35
„Милутине, наша вјерна слуго!
„Причекај ме три бијела дана,
„Док ум'јесим бијеле колаче
„И док спремим танане кошуље,
„Да понесем на дар моме Јову?“ 40
Ал' говори слуга Милутине:
„Ој Бога ми, госпо Анђелија!
„Јово тебе чекати не може,
„Јер је њему хитна књига дошла;
„Већ понеси у брашну колаче, 45
„А кошуље у бијелу платну.“
Од ина се мајци не могаше,
Веће спреми у брашну колаче,
А кошуље у бијелу платну,
Паке седе у лаке хинтове, 50
Отидоше преко Ср'јема равна.
Кад су били близу Купинова,
Око двора слуге гологлаве,
А пуштени коњи по ливади
Без седала и без покроваца. 55
Нит' се чују бубњи ни свирале,
Нит' се вију алаји барјаци;
Тад' говори мајка Анђелија:
„Милутине, наша вјерна слуго!
„Кад се Јово на војску опрема, 60
„Што му слуге иду гологлаве?
„Што с' пуштени коњи по ливади
„Без седала и без покроваца?
„Што не бију бубњи и свирале?
„Што с' не вију алаји барјаци?“ 65
Вели њојзи слуга Милутине:
„Драга госпо, мајко Анђелија!
„Ваља да је господар на ручку,
„Па у здравље пије рујно вино
„И за сретна пута Бога моли, 70
„За то су му слуге гологлаве;
„Што су врани коњи по ливади
„Без седала и без покроваца,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

„Пуштени су да се понапасу,
 „Спремају се далек' путовати; 75
 „Бубњи били, пак су и престали;
 „Вијали се алаји барјаци,
 „Дуну вјетар од Фрушке планине,
 „Па барјаке земљи положише.“
 Кад су били пред бијеле дворе, 80
 Ту се мајка јаду досјетила;
 Кад улезе у бијеле дворе,
 Ал' се Јово са душицом бори,
 Више њега Максиме владика,
 Чати брату самртну молитву. 85
 Кад то виђе мајка Анђелија,
 Закукала, кано кукавица:
 „Јао, Јово, моје ране грдне!
 „Што ће, Јово, Сријем земља равна?
 „Што ће, Јово, твоји б'јели двори? 90
 „Што ће Јово, твоји врани коњи,
 „Врани коњи и сиви соколи?
 „Што ће, Јово, твоје пусто благо?
 „Што ће, Јово, твоја вјерна љуба?
 „Што ће, Јово, твоја стара мајка?“ 95
 Тад' се Јово из мртвих поврати,
 Па мртвачким проговара гласом:
 „Сријем земља стећ' ће господара
 „Ил' бољега, или ће горега;
 „Моји коњи и сиви соколи 100
 „И бијели украј Саве двори
 „Моме брату Змајогњеном Вуку;
 „Моје благо мојој старој мајци,
 „Нек се рани и ода зла брани;
 „Моја љуба, ал' је рода туђа, 105
 „Она ме је често опадала
 „Моме брату Максиму владици:
 „„Деспот Јован ходи по Сријему,
 „„Те он љуби младе и ђевојке;““
 „Ал' ни њојзи жао не учин'те: 110
 „Подајте јој три товара блага,
 „Нек се рани, док је срећа нађе.“
 То изусти Деспотовић Јово,
 То изусти, а душу испусти.

Руско-јапански рат.

Рождественскиј и Того.

До битке између руске и јапанске флоте још није дошло. Али као да није далеко час, када ће Того и Рождественскиј подијелити мегдан. Рождественскиј се бавио у водама једне земље на југу Китаја, која припада Француској, десетак дана. По свој прилици биће да он чека док му стигне у помоћ трећа ескадра руске флоте под адмиралом Небогатовим. Гдје се налази јапанска флота то се поуздано не зна, али се држи, да он стоји код острва Формозе, које није далеко од француске луке Камрана, гдје се досад налазио Рождественскиј.

Због тога, што се Рождественскиј налазио

десетак дана у француској луци Камрану, надао је Јапан ужасну вику, што Француска иде на руку Русима, што се противи праву, које вреди међу државама и народима (међународно право). И Француска је збиља морала попустити па је Рождественскиј отишао одатле према југу у сусрет Небогатову.

Јапанци су се и Енглези и други њихови пријатељи силно узнемирили и препали адмирала Рождественскога, који не зна шале, него куд науми тамо оде. Руски листови јављају, да је Рождественскиј недавно телеграфирао у Петроград оданле, да неће слати више никаквих вијести него ће Русија једнога дана чути о пропасти или његовој или Тоговој. То ће бити без сумње љута и крвава битка, највећи бој на мору, као што је битка мукденска била највећа до данас на копну. И у Русији очекује се са зебњом тај дан крвавога сукоба, јер ће он одлучити даљим током рата. Побједи ли Рождественскиј, Јапанци су пропали на чисто; побједи ли Того, Русија мора правити мир, како буде хтјео Јапан.

На бојном пољу манџурском.

Догађаји на мору скренуше пажњу с копна манџурског, али зато ипак треба знати, шта се тамо ради. Главни заповједник војске Љињевић учинио је од битке манџурске до сада велико дјело. Он је досад уређивао растројену војску, која је осим његове прве војске с којом је заповиједао под Мукденом, одступала у доста великом непоретку, јер је заповијест за одступање дошла изненада и неочекивано, као што се и Ноги за леђима треће војске неочекивано појавио. Велики је то посао био и, како с бојног поља јављају, стари генерал Љињевић извео га је у најбољем реду. Руска је војска данас опет у потпуном реду, појачана је од мукденске битке до данас са којих 70 хиљ. нове снаге и стоји опет спремна за бој с љутим непријатељем.

Али ни Јапанци не сједе скрштених руку, него шаљу појачања што брже могу, а особито у новије доба. Долазак Рождественског у азијске воде бацио је у велики страх Јапанце, јер се боје, ако им срећа на мору окрене леђа, да ће бити онда зло и наопако. Војска би јапанска била одејечена од матере земље и појачања, храна и муниција не би више могла долазити војсци. Зато они, док још имају времена, шаљу без престанка муницију, топове, храну, војску на бојно поље манџурско. Нема сумње, да су бројем људи они данас јачи од Руса, јер су код куће своје, а Руси далеко. Али ако Того буде потучен на мору, онда се лист мијења и Јапанцима пријети грдна опасност. Они су данас ставили све на коцку.

Смрт капитана Зиновјева.

Гардијски коњички капитан Алексиј Алексијевић Зиновјев, који је отишао на бојно поље манџурско, погинуо је као јунак приликом једног извиђења. Јапански листови овако описују његову јуначку смрт:

Капитан Зиновјев видио је да је опкољен од непријатеља, а првога је уочио међу њима војника Минамидана. Не хотећи се предати, ухватио је за револвер и неколико је кугала пролетело мимо уши војникове. Минамидани побеже натраг и на растојању од десетине корака паде к земљи и стаде пуцати. На први хитац његов капитан Зиновјев беше рањен у ногу, паде, али се у часу диже, ослони се на једно колено и поче пуцати на Минамидана, који је такође био опалио, али промашио. Затим Минамидани опали трећи пут и Зиновјеј паде мртав погођен у груди. Он је убијен, свето и часно испунивши свој дуг.

Јапански лист „Ници-ници-Симбун“ донео је извештај о погребу капитана Зиновјева. Одмах је ископан гроб Зиновјеву, а касније затим по наређењу заповедника лепо уређен, камен метнут, постављен висок ступ с таблом, на лицу ступа изрезан крст, под њим руски натпис, а затим јапански: Могила (гроб) сотника Зиновјева, руске државе, 2-ог читинског козачког пука.

На табли је опет написана ова забрана: „Именом прве војске бригадног генерала Сибуја забрањује се дирати у ову могилу“.

Кад је сав посао био готов, бригадни га је официр Хасегава прегледао, а онда свештеник будистички запалио фимијан и прочитао молитве за покој душе.

Јапански лист овако завршава свој жалосни извештај: Господар гроба био је по чину и служби млад човек, пун наде; тај млади војник, да испуни свој велики дуг, није се колебао растати с родитељима, оставити браћу и сестре, оставити љубав срца свога, и отићи на хиљаде врта, трпети сву силу невоља и после свега тога скончати у глухом непознатом кланцу. Његов гробни споменик постављају војници непријатељске стране, погребне молитве чита над њим служилац туђе му вере и он, затајивши у себи тугу, која не умире, вечно ће почивати под оним боровима, усред зеленила око њега. Сузе болног саучешћа иду саме из очију.

Лист „Руски Инвалид“ додаје, да остаци јунака неће вечно почивати у „туђој“ земљи.

Чиј је прстен, оног и девојка.

— Српска народна песма. —

Три путника путем путоваше,
Путујући среташе девојку,
Стадоше је даром даривати:

Један даде струк ситна босиљка,
Други даде зелену јабуку,
Трећи даде златан прстен с руке.
Који даде струк ситна босиљка,
Онај вели: „Моја је девојка“;
Који даде зелену јабуку,
Онај вели: „Моја је девојка“;
Који даде златан прстен с руке,
Онај вели: „Ајдемо судији,
„Да видимо, чија је девојка.“
Кад дођоше на суд пред судију:
„Суди нама, честити судија!
„Ми троица путем путовасмо,
„Путујући сретасмо девојку,
„Стадосмо је даром даривати:
„Један даде струк ситна босиљка.
„Други даде зелену јабуку,
„Трећи даде златан прстен с руке;
„Суди нама, чија је девојка?“
Ал' говори честити судија:
„Босиљак се од мириса даје,
„Јабука се од милости даје,
„А прстен се даје по закону;
„Чиј је прстен, оног и девојка.“

Седми Конгрес Српских Земљорадничких Задруга, одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је једнодушно ово:

СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАНА,
јер је свака грудa, свака бразда, сваки педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбoжна народна пропаст, највеће српско народно издајство. (Тако и само тако изгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине, па и читаве српске крајеве, где се сада други шире и размеђу, а још за коју годину нити ће се знати нити спомињати, да је тамо Срба икад и било).

Комасација.

I.

Кад је човјек у давна незапамћена времена махнуо скитнички ловачки и пастирски живот, па почео обрађивати земљу, свака је породица имала сву своју државину (посјед¹⁾) на окупу. Што се човјек више приближавао садашњем времену, то му се више државина кидала на мање дијелове или наслеђством или поклоном

¹⁾ У наше законе увукла се наказна ријеч „посјед“ (њем. „безиц“), и ако српски народ има красну ријеч држава или државина, као што се види из пјесме:

Хоћу тебе, слуго, поклонити
У државу земљу Босну славну.
Што сам тебе, баче, поклонио
Земљу Босну у твоју државу.

Зулуми османлијских низама у Македонији.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

или замјеном или продајом. Данас је врло ријетко, да који господар има сву своју земљу у гомили. Отуда настају за господаре велике неприлике и големе штете. Још и, боже помози ономе, ко има много земље, па су му поједини дијелови велики, али, јао и наопако, ономе, коме је и оно мало земље његове раздробљено и ситно.

Невоља је људе нагнала, да су почели размишљати, како би доскочили томе јаду. Ко много мисли, нешто и смисли. Тако су паметни људи видјели, да је за ратаре најбоље, ако имају сваки своју земљу што више на окупу, као што је то било у прадавно доба, па за то су измислили — *комасацију*.

Комасација је дакле слагање расцијепане државине у једну гомилу. Дабоме, да се комасацијом не може спријечити промет с некретнинама, па за то се комасација код других напреднијих народа понови, кадгод настане потреба, а та се мора појавити послје неког времена, на примјер послје 50 година.

За нас је комасација нов посао, па за то наш свијет нерадо приања уз њу, јер не зна њезине везике користи. А ево колике су.

Кодгод има своју земљу на окупу лакше је обрађује, јер треба мање времена и мање радне снаге, док онај, коме је земља расцјепкана, много дангуби, када му тежаци и марва морају, тек што су се најљепше предали послу, наједаред прекинути посао, па по пола сата и сат далеко ићи до друге честице, да је изору, покосе итд. Ако је икоме вријеме новац, ратару је без сумње.

Без по муке чува плодове свог труда, који има своју земљу на окупу, а чији је посјед раскомадан, тај не може, па ма како пазио своје добро, сачувати га од грабљивих људи, који не маре за ону: своје не дам, туђе не ћу.

Гдје је земља на мале дијелове подијељена, ту је доста земље без праве користи, јер много површине одузимају путеви, а на њима не расте жито. Мимо то, многе честице остају необрађене, јер им се не зна власник. Томе злу се придружују још и многобројне и вјечите парнице због сметања државине (посједа), које управо сатиру нашег сељака. Расцијепан посјед има многе међе, а и то је не мало зло, јер се међом највише чине потрице.

И ако некомасирана земљишта имају многе путеве, ипак их никад нема доста, јер се честице непрестано цијепају, те многи посједници не могу доћи до свог земљишта. Такво несносно стање укида комасација, јер поједине рудине и честице добијају правилне облике, па се сваком држаоцу (поседнику) начини пут и прогон за марву до његова земљишта.

Прије комасације су често велике површине извржене поводњу. Комасацијом се и то зло

уклања по могућности, јер се морају ископати потребни одводни јарци и канали, шта више по потреби премјестити корита потока.

У некомасираним земљама је власник расцјепканог посједа приморан сијати и садити такав житак, какав и његови сусједи, ма му баш то и не било по вољи и потреби. То ограничење скоро сасвим уклања комасација.

Од немјерене је важности чињеница, што се приликом комасације мора грунтовница уредити, те у њу унијети прави власници земаља. За то се мора извршити нова измјера земљишта (реамбулација), обрачунати површина и видети да ли се слаже катастар с грунтовницом. У вези с тим се морају провести и све оставинске расправе, те по споразумној молби свију сувласника разријешити и заједнице власности.

На посљетку треба истаћи велику благодат, да код комасације ваља провести и оне потајне диобе задружне, које су изведене послје 1. јануара 1890., а исто тако грунтовно провести и отуђења задружних некретнина, којима се дира законом одређена најмања мјера задружног земљишног посједа.

То су главне користи комасације, оцртане у дебелим потезима. Други ћемо пут казати коју поближе и више.

Гавра Копенол.

Шта каже повјесница о мајци Анђелини?

Кад су Турци 1459. године освојили од Срба град Смедерево и тако сасвим срушили српску државу, побјегне српски деспот (јер више Србија није била краљевина) Стеван Ђурђевић у Зету (Црну Гору) која је с Босном једина још од српских земаља била слободна од Тураза. Деспот Стеван се ту ожени са кћерју јуначине Ђорђа Аријанита, Анђелином, која је била сваст зетског господара Ивана Црнојевића и Ђорђа Скендербега. Из Зете пријеђе Стеван са Анђелином у Италију и умре тамо 1477. г. Анђелина се из Италије врати са сином Ђурђем и Јованом у Срем и преузме част сремског деспота српског. До тада је сремским Србима био деспот славни јунак Змај Огњени Вук, синовац св. мајке Анђелине. Анђелина је била неко време српска деспотица, па онда преда то господство сину Ђурђу, а она се покалуђери у женском манастиру, који је она дигла, како веле, на мјесту садашњег српског манастира Крушедола. Ту је дочекала смрт чинећи многа добра дјела, због којих и буде проглашена за српску светитељицу, а као дан, кад њезину успомену прославља црква одређен је 30. јули по старом календару.

Њезин син Ђурђе није дуго био деспот, већ се захвалио на тој части и предао је млађем

брату Јовану. А он се покалуђерио и примио име Максим. Он је сазидао садањи богати српски манастир Крушедол у Срему и умро 1516. године. Млађи брат деспот Јован обдарио је Крушедол великим имањима. Јуначки је бранио Купиново и Беркасово у Срему од Турака и умро 1502. године, прије смрти владике Максима. Максим му пренесе тијело у Крушедол.

И Максима и Јована прогласила је српска црква за светитеље, те првог слави 18. јануара а другог 10. децембра по старом календару. Тако је српска црква уврстила у ред светитеља читаву ову поштену, добру, побожну српску породицу.

Не ваља губити вријеме.

— Српска народна песма. —

Зима прође, а прољеће дође,
Птице поју, цветају ружице;
Све се љуби, а време не губи;
А ти, злато, нељубљено драго,
Време губиш, а мене не љубиш.

О последицама казнене осуде.

Један наш пријатељ из покрајине пита нас, да ли то може бити, да један опћински бележник помоћу свога кот. предстојника наједном не допушта општинару — рецимо — Павлу Павловићу да дође у опћински одбор зато, јер се пре двадесет година потукао са својим друговима и био осуђен због злочинства тешке телесне озледе. Пријатељ наш каже још и то, да је Петар Павловић већ 7 година одборник политичке опћине, иначе човек угледан у месту, и што но наш народ каже, поштован од људи и од госпде.

Због овога на нас управљенога питања хоћемо да кажемо коју реч више о последицама казнене осуде. Треба да се зна и то, јер у животу чешиће долази, па чим човек више зна, више и вреди.

Напредно време донело је собом и то, да човек, који погреша или учини какво зло може после издржане казне постати ваљан члан друштва, па да му треба за то повратити сва изгубљена политичка права. Због тога су и донесени у Аустрији, у Угарској и у Хрватској-Славонији закони, који одређују, како и после ког времена од издржане казне стиче грађанин на ново своја грађанска права. У Аустрији је донесен такав закон већ г. 1867., у Угарској г. 1878., а у Хрватској и Славонији 10. јуна 1890. Овај ћемо пут говорити о закону о казним последицама у Хрватској и Славонији, јер је Петар Павловић из Славоније, а осим тога морамо рећи и то, да је у свима тима законима у Аустрији, Угарској и код нас дух закона исти, одређења законска или једнака или врло слична.

У закону хрватско-славонском од г. 1890. каже се најпре, какве последице погађају онога, који је због каква злочинства осуђен, па за таквога човека каже, да, како одређује *чланак I.* закона,

1) престаје бити члан заједничког угарско-хрватског сабора у Пешти и хрватско-славонско-далматинског сабора у Загребу, даље престаје бити члан заступства жупанијског и опћинског, поротник и присежник;

2) губи активно право избора у споменута заступства, то јест он не може бирати;

3) губи јавну, државну, земаљску или опћинску службу;

4) право на плаћу, пензију или милостињу као службеник или чиновник;

5) јавне наслове (титуле), који не прелазе на наследнике, академске степене и достојанства (докторате итд.), одликовања редовима и знаковима ове земље као и право носити одликовања страних земаља;

6) способност стећи за време, које закон одређује, права службе, одликовања као и пасивно право избора, то јест да буде биран.

(*Чланак III.* закона од г. 1890.) Са сваком осудом не само због злочинства, него и због прекршаја §-а 460 (крађа мање врсти, која није злочин), §-а 461 (помања проневерења и преваре) и §-а 464 (суделовање и давање помоћи у такој крађи и проневерењу), означених у казном закону, настају исте последице, које смо напред рекли код злочинстава.

(*Чланак IV.*) Последице казнене осуде почињу онога дана, када је осуда постала „правомоћном“.

(*Чланак V.*) Сви злочини у овом закону о последицама казних осуда нису једнаки, јер због неких злочина престају последице, чим казна буде претрпљена или се сматра претрпљеном због помиловања. Али кад се за такве злочине издржи казна, не враћају се сама од себе изгубљена права, него способност, да осуђеник та права може одмах на ново стећи. Такови су злочини ови: *велеиздаја* (§§ 58, 60 и 61 казн. зак.), *злочинства сметања јавног мира* (§ 65 кад ко наговара на узбуну или отпор против закона, наредиба, пресуда јавних власти), *устанак, буна и тучња или погубљена претња против званичника или чиновника*, кад су у служби, али само онда, ако се то догоди с разлога политичких, јер иначе последице трају дуже. (§§ 68, 69, 73 и 81 казн. зак.); *јавно насиље против суда или друге које власти* (§§ 76, 78 и 80), *убијство* у тучњи, кад се не може установити, ко је задао смртни ударац (§ 143 ставка 2.), исто као и код тешке *телесне озледе* (§ 157 ст. 2.), *двобој* (§§ 158, 163, 164), *припомоћ дана злочинцима и војнику, који побегне из војне* (§§ 212, 214, 217 и 220 казн. зак.).

(*Чланак VI.*) За људе, који су осуђени због другог којег злочинства, а који у чланку V. (петом) нисмо споменули, или због којег прекршаја, које смо споменули у чланку III. престају казнене последице истом након овог времена:

а) ако је кривац осуђен био због злочинства на казну робије од пет година и више, престају последице након 10 година;

б) ако је кривац осуђен мање од пет година, престају последице након пет година;

в) ако је кривац осуђен због прекршаја напред споменутих (§§ 460, 461, 463 и 464) казн. закона, престају последице након три године;

д) ако је казна смрти опроштена или доживотна тамница претворена у времениту, престају последице након десет година.

Рокови ови почињу тећи, чим казна буде претрпљена или се због помиловања сматра претрпљеном. Али по измаку тих рокова не враћају се изгубљена права, већ се осуђенику само враћа способност, да их изнова може стећи.

Због осталих прекршаја и преступака (осим §§ 460, 461, 463 и 464) нема последица.

(Чланак XVII.) Сваки ће осуђеник моћи потражити од суда онога, који је изрекао прву осуду, да му се изда сведоџба о томе, да више не постоје последице или да је већ нестало неспособности за стицање права, изгубљених због казнене осуде.

Ако суд неће да изда таке сведоџбе допуштена је молиоцу притужба у року од 8 дана на виши суд (од котарског суда, ако је он судио, на судбени сто, од судбеног стола на сто седморице).

Тако одређује овај закон, и чим је он ступио на снагу, престала су за сва лица, осуђена пре тога рока, оне штетне последице, које их не би могле снаћи према овоме закону (чланак XIV.) Исто тако за оне, који су пре овог закона осуђени, престају последице, ако је прошло време, какво овај закон тражи.

Из овога, што смо до сад рекли, види се, да сваки онај, који је казну издржао, може стећи права, која је и пре имао. Од потребе му је једино, да затражи сведоџбу код суда, који је осуду изрекао, да су по „закону од г. 1890. о последицама казних осуда и казни“ престале штетне последице. Ту није потребно никакво обигравање и мољакање области, јер сваки, кога се тиче, има право на то по закону.

Друкчије стоји с нашим народно-црквеним аутономним уредбама и законима. У рескрипту од г. 1868. у §. 13. ставка II. стоји, да су у црквеној општини искључени од права бирања сви они, који су због каквог злочинства осуђени, или тога ради под казненом тужбом или истрагом стоје. Како се закони државни о казним последицама не протежу и не могу протезати, (што и ти закони сами признају), на наше народно-црквене уредбе, то према нашим уредбама онај, који је једном изгубио активно или пасивно изборно право, не добије га никада натраг, па ма колико времена протекло.

Дабогме, да је ово велика строгост у нашим законима, али је то разумљиво, јер онда, кад се рескрипт претресао г. 1864./5. на сабору у Карловцима није у Аустро-Угарској још било каква закона о ублаживању казне. Дужност би била нашег народно-црквеног сабора, да у том погледу промени те застареле настране законске одредбе, тим више, што је црква баш позвана, да прашта грехове онима, који се искрено покају. Али док закон постоји, па ма био строг, мора се вршити.

Писмо српским ратарским девојкама.¹⁾

Миле сестре!

Безуман раскош и проклета мода толико су овладали нама ратарским девојкама, да своје родитеље хоћемо да упропастимо, а другим народима служимо на подсмех и ругло. Мојим драгим родитељима (хвала неуморном раду и великој разборитости мојега старога деде Лазе Старчевића) дао је Бог прилично земаљског блага, да се и ја могу убрајати у газдачке девојке и да се по својој вољи могу одевати и китити, а да то ни мало не падне тешко мојим родитељима. Но ја нећу више тако, него хоћу овако:

Пошто су баш газдачке девојке прве почеле терати моду и раскошно се кинђурити, то оне треба сад у овом одсудном тренутку — кад је пропаст тако близу — да прве и натраг пођу и да и остале своје сиромашније сестре на прави пут поведу. Многе су моје другарице можда већ помишљале на то, али се ни једна није усудила да запрви. Ево ја ћу! На жељу свога деде и својих родитеља, ја сам се драго вољно и тврдо решила:

Да више никад не обучем свилу нити другу какву скупочену хаљину; да не мећем на лице помаду ни белило; да не носим амбрел, рукавице, боа и друге непотребне ствари, и да никад више никакав скупочен накит на себе не метнем, него да се носим чисто, укусно и скромно, како приличи Српкињи девојци.

Миле сестре! Пођите замном, тако вас Бог помогао! Покажимо, да смо достојне потомкиње Јевросиме, мајке Краљевића Марка, царице Милице и мајке Југовића, праве сестре Косовке и Маргите девојке!

У Десци, 15. марта 1905.

Љуби вас ваша сестра

Пава кћи Шандора Старчевића.

За „Српско Коло“.

И у овом броју можемо изнијети лијеп број пријатеља „Српскога Кола“, који настоје, да се оно што више рашири међу Србима ратарима. Тако је г. Л. Л. из Загеба дао претплату за 20 примјерака „Српског Кола“, који се имају слати у Чобанац и Помаз у Угарској и у Дрежницу и Лучане. Други пријатељ „Српскога Кола“ из Загеба дао је претплату за 5 примјерака, који се имају слати у околна села код То-

¹⁾ Данас, кад су и Срби почели на све стране прогледавати и разумевати, да су раскош, мода и штетни обичаји немало најглавнији узроци нашег општег назадовања; данас, кад је успешна борба против тих порока и међу самим Српкињама нашла већ красан број одличних и истрајних поборница, вредно је чути и забележити и што једна вредна Српкиња из Баната, газдачка девојка, својима сестрама Српкињама поручује и препоручује. Стога преносимо горњу белешку из „Женског Света“ и препоручујемо је нашим Српкињама, ратарским задругама, задругарима и родитељима.

пуског. Г. Лука Јовић из Чортановаца послао је К 4'80 за 2, г. Вујо Хинић у Зеленом Брду К 7'20 за 3, г. Љубомир Круљ из Мостара К 9'60 за 4, преч. г. Јован Седрамац К 6. Г. В. Клипа из Маљевца послао је даље К 19'20 за 8, преч. г. Илија Пешут из Класнића К 4'80 за 2, г. М. Решковић из Кињачке К 6 за 10, преч. г. Милорад Чопорда парох из Вел. Поганца К 4'80 за 4. Преч. г. Јово Гламочлија парох у Јабуковцу послао је даље К 12 као претплату на четврт године за 20 скупљених претплатника из села Јабуковца, Краљевчана, Тремушњака, Мачкова Села и Шушњара. Г. Љубомир Круљ из Мостара по други пут је послао К 9'60 за 4 друга претплатника. Г. Кошутин из Бузете послао је К 31'20 као годишњу претплату за 13 скупљених претплатника и г. Јово Миљевић К 4'80 за 2 претплатника. Г. Н. Н. из Загреба предао је управи „Српскога Кола“ К 24 за 10 претплатника. Пријатељ „Српскога Кола“ из Вучинић села код Кам. Моравица пише управи нашој, да се шаљу бројеви нашег листа тројници нових претплатника у Кам. Моравицама, па обећава, да ће настојати, да скупи још претплатника, тако да у Кам. Моравицама буде 40 претплатника „Српскога Кола“. Други опет пријатељ „Српскога Кола“ из Северина код Бјеловара послао је управи нашој К 9'60 за 4 претплатника, па пише, да се лист шаље још једанаесторици, који ће одмах послати претплату, чим добију бројеве. Г. М. Бандур из Ашање послао је К 6 као погодишњу претплату за 5, преч. г. Милан Скендић парох у Швици код Отошца К 12 за 5, Г. Ђура Самарџија из Ирига послао је даље К 45'40 као претплату за 31 скупљена претплатника. Г. Јово Делић трговац из Бабина Потока, послао је К 7'29 за 6, а г. М. Соколовић из Пласа К 4'80 за 2 прет. Г. Којо Бунаревић из Ст. Бољана послао је К 7'20 за 6, г. Лазо Почуча из Липоваче код Раковице К 4'80 за 2, г. Н. Вила из Полоја К 6 за 5, преч. г. Јово Вукелић прото у Примишљу К 7'20 за 3, г. Љубомир Грубачевић из Берека К 9 за 6 и преч. г. Симо Стојановић парох из Приједора у Босни К 4'80 за 2 претплатника. Србин из Могорића у Лици Сава Корица послао је К 4'80 за 2, г. Радивој Стојковић из Сурдака К 4'80 за 3.

Шта се збива у нас и у свијету.

Нови начин побирања десетине у Босни и Херцеговини. Сарајевска влада јавила је у уторак свијету преко својих листова овај догађај:

„Шеф босанске земаљске владе фелдцајмајстор барун Албори објавио је одредбу, којом се досадањи начин побирања десетине, која, како је познато, у окупираним провинцијама заступа земљарину, укида. Уклоњена је свакогодишње посредовање десетинских писара и замијењена паушалом десетине. У једанаест параграфа установљене су десетинске радње. Тако ће се учинити крај тужбама, које постоје од сто година“.

Овако дакле мисли сарајевска влада, учинити крај тужбама, које постоје од сто година, а ево шта између осталог каже о томе „Нови Србобран“ у броју 80:

„Ми држимо, да је то нетачно и неистинито..... По најприје није истина, да је босанска влада својом наредбом учинила крај варварском заостатку из времена отоманске владавине, на што се циља истицањем „тужаба од сто година“. Осим ако је успјех од малог зла створити веће, онда се и овдје може говорити о успјеху.

Питајте данас свакога Босанца и Херцеговца, који плаћа десетину под окупаторском владом, пак ћете чути, како ће уздисати за временима под султановом владом. Прије окупације није десетина тешка била. Тешка је десетина била само онда, када би царевина дошла у новчану стиску, те од раје тражила по други пут десетину или једне године још и за ону, која долази; иначе не, јер је била малена. По званичноме извјештају њемачкога конзула у Сарајеву дра Блауа, ушло је год. 1865. у босанском вилајету десетине 1,800.000 фор. (један милијун осам сто хиљада форинти). Ово је смиље и ковиље према оној десетини, коју народ данас плаћа. Док за турске управе десетина није никада била већа од 1,800.000 фор. (један милијун осам сто хиљада форинти), што потврђују извјештаји аустријскога конзула Васића у Сарајеву, досегла је она већ треће године окупације, 1882, износ од 2,783.913 фор. (два милијуна седам сто осамдесет и двије хиљаде и девет сто тринаест форинти).

Немамо података како се десетина од године до године даље развијала, нити их можемо имати, јер босанска влада крије такве ствари брижљиво, ну ипак имаде знакова по којима се даде закључити, да је босански десетарски рад последице свога 25-годишњег живота достигао врхунац. Судимо то по прорачуну, који је н. пр. године 1882. износио 5,5.1.292 (пет милијуна петстотдеведесет једну хиљаду двестдеведесет и два фор.), а од тада је непрестано растао, тако да је већ год. 1892. износио 10,807.320 десет милијуна осамстоседам хиљада триста дваесет (фор.), док се сви примици у тој години рачунају на 16,000.000 (шеснаест милијуна фор.) која је бројка данас давно премашена.

Уважи ли се сада да је десетина за турске владе износила 1,800.000 (један милијун осамстохиљада фор.) а сви порези у Босни и Херцеговини скупа са новопазарским санџаком по извјешћу већ споменутога дра Блауа, нијесу изнашали више но 4¹/₂ милијуна форинти, онда се види да данас народ у Босни и Херцеговини плаћа у најмању руку у једној години толико пореза, колико је за турске владе платио за каквих осам година. У овом порезу главну улогу игра десетина, тако, да мирне душе можемо рећи, да је данас десетина преко осам пута толика, колика је била за вријеме турске владе.

Огромна десетина која је нарасла у поводу самовољног писања десетарева и процјене плодова, коју цијену сељак никада се може извадити, тако да је то само по имену десетина, а у истину је четвртина, можда и трећина, није овом наредбом смањена, него је утврђена на недогледно вријеме у овој висини. Су-

дећи, наиме по изјавама министра Буријана у прошлим делегацијама, паушализирање десетине извршено је на темељу досадашњих пописа десетинских. Нијесу дакле новом наредбом, коју је јуче растелалила босанска влада, уклоњене тегобе, које су изазвале тужбе против босанске управе, па и годину 1882., него су њоме утврђене за даље недогледно вријеме. Ми ћемо о овој ствари још говорити.

У Угарској још нема новог министарства. Краљ ће из Беча опет доћи у Пешту 5. или 6. маја, дакле по нашем Ускрсу. Да ли ће се тада решити и криза, не може се рећи унапред.

Мађарске новине пуне су ових догађаја, што се данас одигравају у Угарској. Занимљиво је да се претреса у њима и то питање, да ли Хрватска и Славонија морају добити право у војсци која се налази у Хрватској и Славонији службени језик српски (хрватски), ако Маџари добију мађарску команду у Угарској. Једни, и то најодлучнији њихови политичари, доказују да Хрватска и Славонија нема на то права, јер је она саставни дио Угарске, док неколицина мађарских посланика признају Хрватској то право. Нема сумње да по нагодби од г. 1868. Хрватској и Славонији припада то право, па макар Маџари говорили што хоће. Али друго је питање, хоћемо ли ми то постићи. Хрватско-славонски заступници у Пешти не раде ништа, јер је њима главно посланичка плата, а док будемо имали такве синове, тешко ћемо долазити до својих права.

Аустро-Угарска и Италија не живе у најбољој слози и споразуму, и ако њих двије с Њемачком скупа сачињавају тако звани тројни савез, докле Русија и Француска чине за се двојни савез. Аустро-Угарска и Италија не живе најбоље због тога, што Аустро-Угарска гледа да добије Албанију у своју власт и отме је Турској, а Италија опет хоће Албанију за се. Кад би Италија добила Албанију, онда би она постала господар на Јадранском Мору, а Аустрија би била у тешком положају. Ето, за то се те двије државе, и ако су тобоже у савезу, попријекло гледе.

На граници према Италији оружја се Аустрија све у шеснаест, а то богме ради и Италија. Талијански шпијуни прелазе у Аустрију и праве карте и слике крајева и земљишта, па је и недавно близу Трста ухваћен један талијански официр шпијун. Има људи који веле да, прије а касније мора доћи до рата између Аустро-Угарске и Италије, и ако то не би желели ни државници аустријски ни талијански, јер је рат опасна ствар, али су прилике јаче од њих, а противности велике. Да би се те противности малко изгладиле, долази аустро-угарски министар спољашњих послова из Беча, гроф Голуховски у Млетке, где ће се састати и разговарати с талијанским министром спољашњих послова Титонијем. Голуховски долази да изглади ствар, јер се недавно Вилхелм цар њемачки састао с краљем талијанским Виктором Емануилом, и док је Вилхелм споменуо у свом говору тројни савез и Аустрију, краљ талијански прошао у говору мимо Аустрију као мимо турско гробље. Сад треба то исправити и Голуховски путује зато у Млетке.

Грчка и острво Крит. Ви ћете се сећати да је прије седам година баш у ово доба (1898.) повела Грчка рат с Турском. Турци су победоносно терали Грке, који су пред њима бежали и нису се упуштали ни у једну битку. Управо Грци су се лудо упустили у рат, јер нису имали ни добре војске ни оружја. Турска ју је лаке руке победила. Ну ипак су европске велике државе отеле Турској острво Крит, признале да Грчка има право на њега и за намесника на Криту постављен је грчки наследник престола Ђорђе, али је Крит остао ипак под врховном влашћу Турском.

Пре неколико дана прогласила је народна скупштина критска, да се острво Крит спаја с Грчком па да престаје свака власт и право Турске над њим. Ово су требале да признаду сада и велике државе у Европи, па би ствар била готова и Крит сједињен. Али су велике државе рекле, да за то спајање није згодно време, па оне не пристају. И тако је ова ствар одгођена до даљих времена, али нема сумње, да ће Грчка коначно добити острво Крит.

Прилике у Маћедонији и Старој Србији не мењају се ни за длаку на боље. Реформе (преинаке) у управи Турској, што су преузеле Аустро-Угарска и Русија с другим државама да уведу, не иду напред. Један је државник рекао, да реформирати Турску значи исто што и уништити је, па зато је Турска и противна реформама и не да да се уведу. А осим тога и уговор између Аустро-Угарске и Русије о заједничком раду у Маћедонији ступа ван снаге средином ове године, па се не зна шта ће данас бити.

Поред осталих невоља сад се у Маћедонији јављају и грчке чете, које помажу и некако мило гледе турске власти, јер Грци убијају и пљачкају Србе и Бугаре у тамошњим крајевима. Како пате Срби у Старој Србији од Арнаута, зна се врло добро, а како османлијски војници поступају с рајом у Маћедонији и Старој Србији, показује и слика, коју у данашњем броју доносимо.

Различне вијести.

Удбинска Штедионица за „Српско Коло“. Српска Штедионица на Удбини у Лици послала је управи „Српскога Колоа“ К 50, као потпору народном листу „Српском Колу“, па пише на купону: Изволите примити ово као потпору нашег завода на темељу одлуке наше управе. Удбинска Штедионица прва је ево почела редовито да помаже „Српско Коло“, а ми се надамо, да ће и остали наши новчани заводи, којих има већ преко 100, тако исто учинити и сваке године сјетити се прилогом народног листа „Српскога Коло“.

Грачачка Штедионица за „Српско Коло“. За Српском Штедионицом на Удбини повела се и Српска Штедионица у Грачацу у Лици, те је као прилог „Српском Колу“ дала К 20. „Српско Коло“ је најјефтинији српски народни лист, а има великих издатака, па баш због тога је за похвалу овака добра воља српских новчаних завода, да га помогну и олакшају му излагање.

Ове двије штедионице у Лици мале су још и младе, па ево помажу „Српско Коло“, а надамо се, да ће наши старији и јачи новчани заводи такође учинити што за „Српско Коло“.

Главна скупштина српских ратарских („земљорадничких“) задруга у Аустро-Угарској и средишње благајнице српских привредних задруга држаће се у Дарувару 18. (31.) маја о. г. у 9 сати прије подне у великој купалишној дворници.

О комасацији излазиће у нашем листу неколико чланака. Кад се они сврше, писаћемо о задружном закону код нас.

Овано се ради. У словачком листу „Доњоземски Словак“ што се штампа у Новом Саду, читали смо ову вијест:

Хоћу да послужим нашим (словачким) вриједним господарима, који би хтјели купити комадић земље. Имам на продају као заступник једне особе 28 јутара (рали) земље с кућом, недалеко од Шида, од прилике за двадесет и девет хиљада круна; 8 јутара је засијано пшеницом, 2 јечмом, 2 зоби, а 14 дано у закуп за 52 круне по јутру, до јесени под кукурузом. За кућу се плаћа аренда 480 круна годишње.

Платити се може у три године. Ближе обавијести даје Павле Вода у Винковцима.

Видите ли, како ради овај Словак? Он је нечији заступник, неко му је повјерио продају своје земље, земља није његова, па се он свеједно брине да та земља дође у словачке руке, а не у чије туђе. То је човјек, то је прави Словак. Јер он зна, да је онај народ сигуран за се, који земљу има у рукама. Из државне службе, из приватне службе, из фабрике могу човјека истјерати, али нема те моћи, која човјека са земље може отјерати. И трговина и занат су добри, сигурнији од ма какве службе и господства, али нису сигурни као земља. Јер могу се сложити купци, па не куповати код оног, који им смета, као што би се и ми Срби, да смо људи, морали сложити, па не куповати код Чивута, Шваба и других. Али нико се не може сложити са другим, да ми заустави кишу или сунце, да не пада и не сија на моју земљу, нити ми може мог алата узети.

Учимо се и ми Срби од овог Словака, па ако морамо продати груду земље, продајмо је Србину, а не туђину.

19 задруга у два мјесеца. У Србији је у мјесецу јануару и фебруару основано деветнаест нових ратарских задруга. Свега ће бити у Србији око пет стотина задруга. Као што видимо, у Србији се задруга људски шире. Тамошњи Срби виде, да помоћи нема из неба, већ свако мора сам себи помоћи. И код нас задруге ничу на све стране, али има крајева гдје би могле и брже, а то је Лика и модрушко-ријечка жупнија. Ту се задруге споро шире. Ваљада ће се тамошњи Срби пожурити, да накнаде, што су пропустили. На спори Боже!

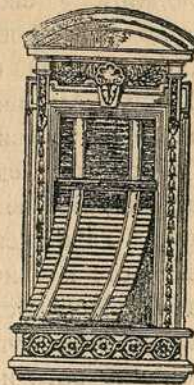
Нада хоћеш да шаљеш претплату „Српском Колу“, то је не шаљи сам, јер када се вас више сложи, дође

вам поштарина јефтинија. Ријетко има мјеста, гдје „Српско Коло“ допире, да има само један претплатник у њему, него их има више. Ти се сви већином као обично у селу познају и знају који држи „Српско Коло“. Сви у једном мјесту дакле треба да се договоре, када хоће да шаљу претплату, па да пошаљу заједно на једној поштанској упутници и да напишу на купону за кога се шаље и колико који шаље. Свадје треба човјек да уштеди, само гдје може и гдје је пробитачно.

Дужницима „Српског Кола“.

Прегледајући своје књиге нашли смо приличан број претплатника „Српског Кола“, који нијесу обновили претплате за ову годину. Ми смо већ истакли у овом листу, како није право ни лијепо примати и читати лист, а не платити га. Зато опомињемо и позивамо све оне, који нијесу обновили претплате за ову годину, да то учине, јер ћемо им обуставити лист. „Срп. Коло“ стаје годишње само К 2·40, а то је мјесечно 20 потура. Дакле и највећи сиромашак може толико метнути на страну, па платити лист, који га тако лијепо поучава и на добро упућује. Лист чини своју дужност, па онда и његови претплатници треба да чине своју дужност.

Уредништво и управа „Српског Кола“.

Фабрика
жалузија,
ролета,
дрвених
и жељезних
завојних
капака

Г. СКРБИЋ

Илица 40. — ЗАГРЕБ — Илица 40.

препоручује своје

признато солидне, тачне и јефтине

фабрикате

Ценовници бадава и франко.

604. 5—24